

Korte studies in Mattheüs (118)

De Bergrede (23)

'Als u dan uw gave op het altaar offert en u zich daar herinnert dat uw broeder iets tegen u heeft, laat uw gave daar bij het altaar achter en ga heen, verzoen u eerst met uw broeder en kom dan terug en offer uw gave.' (Mat. 5:23, 24).

Het woordje 'dan', *oun* in het Grieks, geeft aan dat er tussen deze tekst en het voorgaande een verband is. De Heere herinnert de luisteraars eraan dat offers brengen puur als een uiterlijke vorm geen zin heeft, ja, eerder schadelijk is.

Als 'u zich daar herinnert', dus bij het altaar, kan betekenen dat de offeraar plotseling iets bedenkt, wat min of meer op de achtergrond was geraakt in zijn leven. De Heere zegt niet: 'als u zich daar herinnert dat u iets tegen uw broeder heeft.' Maar andersom. Het vervolg toont ook aan dat die broeder terecht iets tegen de offeraar heeft. Er is zelfs iets gebeurd waarom die ander alle reden heeft om hem voor de rechter te brengen. De offeraar heeft waarschijnlijk iets gedaan wat geestelijk gezien tegen de 'nieuwe' uitleg van de Heere van het zesde gebod is ingegaan en die broeder is op zijn minst beledigd en waarschijnlijk beschadigd. In elk geval dacht de Heere aan een misdaad die om schadeloosstelling volgens de wet vroeg, zoals we uit vers 26 kunnen opmaken.

'U zult daar beslist niet uitkomen [uit de gevangenis], voordat u de laatste quadrans betaald heeft.' (Mat. 5:26).

Als dat het geval is, is het veel belangrijker en beter dat je eerst vergiffenis aan die broeder vraagt alvorens een zondoffer op het altaar te brengen.¹

Het lijkt erop dat de Heere in Mattheüs 9:13 min of meer hetzelfde bedoelt.

'Maar ga heen en leer wat het betekent: Ik wil barmhartigheid en geen offer.'

Dat is wat de profeten ook leerden. Zij onderwezen in de geest van de wet. Overtredingen tegenover God of tegenover elkaar vielen niet op een oppervlakkige manier met een offerande goed te maken. Die offers waren wel nodig. Ze waren verplicht; maar zonder de schaamte in het hart en een pijnlijk geweten en zonder berouw, waren deze offers nutteloos.

'Want Ik vind geen vreugde in goedertierenheid en in offer, in kennis van God meer dan in brandoffers.' (Hos. 6:6)

De Heere legt er ook de nadruk op dat de verzoening tussen de broeders 'zo snel mogelijk' moest plaatsvinden; eer dat het te laat was.

Paulus geeft een soortgelijk advies aan de gemeente.

'Word boos, maar zondig niet; laat de zon niet ondergaan over uw boosheid en geef de duivel geen plaats.' (Ef. 4:26, 27).

'Zo snel mogelijk'. Zorg ervoor dat het gebeurd is nog voordat de zon ondergaat.

¹¹ Het is overigens maar de vraag of het om een zondoffer gaat. Mattheüs gebruikt het woord *dooron*. In de Septuagint wordt dit woord voor alle offers in Leviticus gebruikt. Het betekent simpelweg een 'gave'. Een gave op het altaar is een offer.

Overspel

De volgende overlevering van de ouden die de Heere uitdiept is de wet over overspel. Het werkwoord dat de Heere hier gebruikt voor ‘overspel doen’ is hetzelfde als de Griekse vertaling van het Hebreeuwse woord in de tien geboden, *moicheuoo*. Het verbod gaat niet zozeer over echtbreuk als over overspel; dat is ontrouw binnen het huwelijk van een van de huwelijkspartners door een (sexuele) relatie met een ander aan te gaan.

Duidelijk richt de Heere Zich hier alleen op de man die een andere vrouw begeert.

‘U hebt gehoord dat tegen² de ouden gezegd is: U zult geen overspel plegen. Maar Ik zeg u dat al wie naar een vrouw kijkt om haar te begeren, in zijn hart al met haar overspel gepleegd heeft.’ (Mat. 5:27, 28).

Opnieuw richt de Heere Zich op het hart en niet alleen op de uiterlijke daad. Het kwaad is al geschied als de man zich in zijn gedachten met een andere vrouw laat gaan. Het kwaad was bij David al geschied toen hij vanaf het dak van zijn paleis, waarschijnlijk moedwillig, zijn oog liet gaan over Bathseba die zich aan het wassen was.

Dat David niet ‘per ongeluk’ een naakte vrouw zag, blijkt uit de context. De vrouw was zich aan het wassen op een plaats die bedoeld was voor de maandelijkse rituele reiniging.³ En dat David er geen gras over liet groeien blijkt uit het veelzeggende zinnetje:

‘Zij had zich ZOJUIST van haar onreinheid gezuiverd.’ (2 Sam. 11:3).

Ze was zich niet zomaar aan het wassen toen David haar zag; ze was zichzelf ritueel aan het reinigen. Daarnaast verwijst het ‘zojuist’. Ze had zich nog niet gereinigd of David liet haar al halen en sliep met de vrouw van een ander.

Als de Heere ook aan dit overbekende Bijbelgedeelte dacht toen Hij Zijn visie op overspel bekend maakte, laat Hij tevens zien dat, net als in het vorige gedeelte over doodslag, een strikt uiterlijke gehoorzaamheid aan de geboden nooit genoeg kan zijn. De Heere ziet het hart aan. Bathseba had zich net gereinigd, maar door Davids overspel werden zowel hij als zij onrein op een wijze die veel dieper ging dan de ceremoniële onreinheid.

Deze overtreding reikte ook veel verder dan ‘alleen’ het overspel. Het resulteerde in leugen en bedrog en uiteindelijk in de moord op Uria, de wettige echtgenoot.

Het zou niet zover gekomen zijn als David zich aan zijn plicht gehouden had. 2 Samuël 11 begint heel veelzeggend:

‘Het gebeurde bij het aanbreken van het nieuwe jaar, in de tijd dat de koningen ten strijde trekken.’ (2 Sam. 11:1).

‘De koningen’, maar deze koning niet. Die lag eind van de middag te slapen in plaats van met zijn volk mee te trekken om te strijden.

Het overspel van David begon niet toen Bathseba bij hem in bed lag; het begon toen hij de begeerten van zijn hart de vrije loop liet en zijn oog doelbewust liet gaan naar een plaats waarvan hij had kunnen weten dat hij zijn begeerten daarna niet meer in de hand zou hebben.

² Of ‘door’.

³ Lev. 15:19-24